

BOOK REVIEW

DZIEWOŃSKA Dorota: *Językowy obraz życia i śmierci w języku polskim i węgierskim (w świetle frazeologizmów i materiałów ankietowych)*. Budapest: XII. Kerületi Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat, 2008. 202 s.

Reviewed by *Júlia Hamsovszki**

Received: 10 June 2020 • Accepted: 27 July 2020

© 2021 Akadémiai Kiadó, Budapest

Omawiana książka jest rekonstrukcją obrazu życia i śmierci zarejestrowanego w ankietach, słownikach frazeologicznych oraz w mowie potocznej współczesnego języka polskiego i węgierskiego. Dzięki danym zawartym w książce szerokie grono czytelników ma możliwość zapoznać się z badaniami prowadzonymi nad koncepcją językowego obrazu świata. Po wprowadzeniu, w którym zostaje omówiona kolejność poruszanych tematów, przyjęte założenia, podstawowe definicje oraz prace znanych polskich i węgierskich językoznawców, zajmujących się lingwistyką kognitywną, a tym samym językowym obrazem świata, autorka przedstawia swoje niezwykle klarowne badania na temat życia i śmierci.

W pracy autorka szczególnie akcentuje relacje pomiędzy językiem a rzeczywistością społeczno-kulturową. Badania prowadzone były na terenie Polski i Węgier w latach 2008–2011. W ankietach udział wzięło 525 osób. 17 pytań związanych było z pojęciem życie i 17 z pojęciem śmierć. Celem zadanych pytań było ustalenie sposobów konceptualizacji życia i śmierci oraz semantyki omawianych pojęć. Autorka opracowała 15 851 odpowiedzi na zadane pytania. W swojej pracy korzystała również ze słowników frazeologicznych języka polskiego i węgierskiego, leksykonów oraz zbiorów przysłów. Praca składa się z siedmiu rozdziałów (łącznie ze wstępem i zakończeniem), zawiera również bogatą bibliografię i spis tabel. Całość opatrzona jest przejrzystym, szczegółowym spisem treści.

Rozdział pierwszy i drugi obejmuje konceptualizację pojęcia życia w języku polskim i węgierskim w świetle materiałów ankietowych i związków frazeologicznych. Rozdziały trzeci i czwarty poświęcone są rekonstrukcji sposobów wartościowania i konceptualizacji śmierci w porównywanych językach. Struktura tych rozdziałów jest podobna, na początku każdego autorka podaje

* Corresponding author: Department of Polish Studies, Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary. E-mail: hamsovszki.julia@btk.elte.hu

definicje, a następnie dane dotyczące ilości uczestników ankiety. Dane te ilustrują bardzo wyraźnie opracowane wykresy i tabele, pokazujące liczbę wskazań w procentach. W końcowej części czterech rozdziałów autorka podaje różnice i podobieństwa, omawia także zestawienia danych empirycznych z danymi słownikowymi. Rozdział piąty i szósty obejmuje porównanie konceptualizacji pojęcia życia i śmierci w języku polskim i węgierskim w świetle materiałów ankietowych i związków frazeologicznych. W rozdziale siódmym autorka analizuje personifikację i animizację pojęcia życie i śmierć w badanych językach, używając modelu radialnego dla badanych pojęć.

Praca zawiera bogaty spis tabel, analizuje niektóre fakty dotyczące postrzegania świata i interpretacji omawianych pojęć. Otrzymane wyniki, odpowiedzi stanowią szeroki materiał językowy, określają, w jaki sposób ludzie poprzez język kategoryzują i wartościują otaczającą ich rzeczywistość i zjawiska w niej występujące, w jaki sposób ich spostrzegania zarejestrowane są w kulturze. Analiza językowego obrazu życia i śmierci i ich konceptualizacji zawarta w książce umożliwia otrzymanie bogatych informacji na temat sposobu pojmowania, interpretowania i wartościowania rzeczywistości przez użytkowników języka w danym kręgu kulturowym. Autorka na podstawie materiałów ankietowych i danych słownikowych podkreśla, że zakres znaczeniowy omawianych w pracy pojęć różni się od definicji słownikowych, które nigdy nie rejestrują aktualnego stanu języka.

Autorka już we wstępie przedstawia podstawowe założenia, które w kolejnych rozdziałach popiera wynikami badań oraz wnioskami stanowiącymi fundament językowego obrazu świata. Warto również podkreślić przejrzystość konstrukcji tabel, szatę graficzną i profesjonalną redakcję książki. Na uwagę zasługuje także bardzo dobre i adekwatne tłumaczenie z języka węgierskiego na język polski i z języka polskiego na język węgierski odpowiedzi respondentów, frazeologizmów, zwrotów potocznych, piosenek.

